

Warszawa, 28-08-2025 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Adam Krzywoń**

XI.816.7.2023.JK

**Pani
Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Edukacji Narodowej**

Szanowna Pani Minister,

Rzecznik Praw Obywatelskich monitoruje problemy, z którymi mierzą się mniejszości narodowe i etniczne oraz społeczność posługująca się językiem regionalnym. Wiele spośród zgłaszanych przez nie kwestii od lat pozostaje nierozwiązanych. Jednym z takich zagadnień, podnoszonych zarówno przez Rzecznika, jak i przez środowiska mniejszości, jest potrzeba doprecyzowania przepisów ustawy – Prawo oświatowe¹ oraz ustawy o systemie oświaty² w zakresie organizacji nauczania w szkołach, w których wszyscy uczniowie są objęci obowiązkową nauką języka mniejszości.

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1043).

² Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 881).

Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniu do Ministra Edukacji z dnia 2 września 2024 r.³ zauważył, że brak spójności przepisów regulujących szkolnictwo dla mniejszości powoduje rozbieżności interpretacyjne i w konsekwencji prowadzi do ograniczenia możliwości organizacji nauczania własnego języka, historii i kultury mniejszości w szkołach publicznych. Problem organizacji nauki języka mniejszości w osobnych szkołach został odnotowany również w IV Opinii Komitetu Ekspertów Europejskiej Karty języków regionalnych i mniejszościowych. W dokumencie tym zauważono, że zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt a (i), b (i) i c (i) Europejskiej Karty języków regionalnych i mniejszościowych⁴, Polska jest zobowiązana do udostępnienia oświaty w językach mniejszościowych, co powinno znajdować odzwierciedlenie w ustawodawstwie krajowym przez umożliwienie objęcia nauką języka regionalnego lub mniejszościowego wszystkich uczniów z inicjatywy szkoły⁵.

Należy podkreślić, że brak odpowiednich uregulowań prawnych w odniesieniu do organizacji szkolnictwa mniejszości negatywnie wpływa na stabilność funkcjonowania nie tylko szkół publicznych, w których nauka języka mniejszości prowadzona jest w formie dodatkowej czy dwujęzycznej, ale także szkół, w których nauka prowadzona jest w języku mniejszości. W obecnym, niejasnym stanie prawnym środowiska mniejszościowe obawiają się, że wieloletnia praktyka polegająca na zamieszczaniu w statucie szkoły publicznej postanowienia o objęciu wszystkich uczniów obowiązkową nauką języka mniejszości zostanie zakwestionowana także w odniesieniu do szkół, w których zajęcia prowadzone są w języku mniejszości. W świetle powyższego chciałbym zwrócić uwagę Pani Minister, że Komitet Ministrów Rady Europy w kolejnych zaleceniach wzywa Polskę do podjęcia pilnych działań na rzecz zapewnienia edukacji

³ Wystąpienie RPO dostępne pod adresem: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-edukacja-mniejszosci-jezyk-regionalny-men-odpowiedz-kolejne> [dostęp: 20.08.2025].

⁴ Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych, sporządzona w Strasburgu dnia 5 listopada 1992 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 137, poz. 1121).

⁵ Czwarta Opinia Komitetu Ekspertów Europejskiej Karty Języków Regionalnych i Mniejszościowych, 2023, s. 12, pkt 39, dostępna pod adresem: <https://rm.coe.int/polandecrml4-en/1680ac6470> [dostęp: 20 sierpnia 2025].

na wszystkich poziomach w języku białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim jako języku nauczania⁶.

Zgodnie z wiedzą Rzecznika, w jednej ze szkół dla mniejszości wprowadzono doraźne rozwiązanie w postaci eksperymentu pedagogicznego, polegającego na objęciu wszystkich uczniów liceum, którzy zgłoszą chęć udziału, obowiązkową nauką języka mniejszości. Rozwiązanie to, choć pozwala na chwilowe odciążenie lokalnej społeczności mniejszościowej dążącej do zachowania dotychczasowego charakteru szkoły, nie rozwiązuje problemu braku spójności przepisów regulujących szkolnictwo dla mniejszości zawartych w ustawie – Prawo oświatowe oraz w ustawie o systemie oświaty. Uwagi przedstawione przez Rzecznika Praw Obywatelskich w wystąpieniu z dnia 2 września 2024 r. pozostają zatem aktualne.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich⁷, zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o informację, jakie działania są prowadzone w związku z sygnalizowaną przez mniejszości potrzebą ujednolicenia przepisów regulujących szkolnictwo mniejszości. Dotyczy to w szczególności modyfikacji upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty, a także uznania szkół dla mniejszości narodowych oraz społeczności posługujących się językiem regionalnym za odrębne rodzaje szkół wymienione w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe.

Jeżeli w związku z rozpatrywanym zagadnieniem zdecydowano się na zasięgnięcie opinii ekspertów w zakresie prawa oświatowego, będę wdzięczny za przesłanie kopii sporządzonej ekspertyzy do Biura RPO. Będę również zobowiązany za przesłanie do Biura RPO kopii wewnętrznych analiz prawnych dotyczących szkolnictwa dla mniejszości, którymi dysponuje Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Proszę także uprzejmie o przesłanie do Biura RPO kopii lub skanów protokołów z posiedzeń Zespołu do spraw edukacji działającego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, które odbyły się w bieżącym roku, a także

⁶ Zalecenia CM/RecChL (2023)6, pkt 1; Zalecenia CM/RecChL (2022)2, pkt 3; Zalecenia CM/RecChL (2015)6, pkt 2; Zalecenia CM/RecChL (2011)4, pkt 2.

⁷ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264, ze zm.).

informacji o terminach i agendzie najbliższych posiedzeń Zespołu, ze szczególnym uwzględnieniem posiedzeń dotyczących wyżej opisanego zagadnienia.

Z góry uprzejmie dziękuję za udzielone informacje.

Z poważaniem

Adam Krzywoń

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

- Pan Grzegorz Kuprianowicz, Współprzewodniczący KWRiMNiE, Prezes Towarzystwa Ukraińskiego